

(א) ג'צ"י הני זונתך ועי' רש"י (ס"ג, ז) 'במ"ד קדר ויהא פ' עב מפרש למה שבעה דינרין דוקא וכן לשלשה דינרין דבסמוך. (ג) ס"א והולך שמה ונדע דגירסת מוספתא דלעיל נד: ד"ה למודת כ"ו לעולם פוחת והולך שחס נפלה לה ירושה כ"ו, (ד) לקמן ע"ו, (ה) [לקמן סד-ו] (ו) ס"א ל"ג, רש"י, (ז) [לעיל סב: וס"ג], (ח) ס"א שפיר, (ט) [לקמן סד-ו], (י) [ע"ז], (כ) פירוש מקב,

תורה אור השלם

1. יודע צדיק נפש בנהמו ור"מ רש"י משמע אבקי: משלי יב י

הגהות הב"ח

(א) ת"ה פוחתין כ"ו י"ב ויזמה דהא ה"א ש"ס עליו א"ט אלא כבודת מתשמש ויזשולמי לא קאמר אלא למודת ממלכא:

מוסף רש"י

אמרה להו יודע צדיק נפש בנהמו. מה כהמטו וכו' פירו אריס (תש"י יב א). אמ דלמרי דלמי הוה ידע דר' עקיבא הוה דלא מתייגלא בעיניה וא"ת דלמי נלא הוה ידע אלא מה קא אמרה ללויך לא מבטא לאנישי (ג' דברים ג).

תוספות ר"ד

מתני' המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה ו' דינרים בשבת ר"י אומר שבעה טרפעיקין ועד כמה הוא פוחת והולך עד כנגד כתובתה ר"י אומר לעולם הוא פוחת והולך שמא תפול לה ירושה ממקום אחר ויחזור ויגבה ממנה. וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתובתה ו' דינרים בשבת ר"י אומר שלשה טרפעיקין פ"י המורדת על בעלה מתשמש שאינה רוצה להוקף לו קנסיה חכמים לפחות מכתובתה ו' דינרים בשבת ומרובה הבעל שאפי' אם תתרוצה אחר מיכן לעמוד בשלום [עמון] אלו ו' דינרים הרויחן הבעל בכל שבת ושבת ופוחתת מכתובתה ואם קדם ובעל נתן לה גט בתוך ימי מדרה נתון לה כל כתובתה חוץ מפתח זה שאינה מוסדת במדרה לעצמו כדאמרין לקמן אבל אם תבעת גירושין נתון לה גט ומפסדת כל כתובתה מיד והוא שמתו בה וירדעה כי תפסיד כל כתובתה מפני שרובעת גט

אף על פי פרק חמישי כתובות

קא מדברת. את מתנהגת: שיצנחא. השכינות: שלי ושלם שלה הוה. תורה שלמדתי אני ושלמדתם אתם על ידה הוה: שקל מנא. כלי זיין כאילו בלא להלחם: איטרוז. צאותה מריבה: לא מר איפסיק ולא מר איפסיק. לא אכלו סעודת יום הכפורים שמפסיקין בה אכילה להתענות. סעודה אחרונה של ערב ט' ב'צב ויה"כ קרי סעודה המפסקת שמפסיקים בה צמט' תענית (דף טז):

מתני' המורדת על בעלה. בגמ' מפרש ממאי: טרפעיקין. בגמרא (ט) מפרש: עד כדי כוונתה. ואחר כך נותן לה גט ויוצאה בלא כתובה אבל אינו משהה לפסוק על הנכסים שנפלו לה מצית אציה ולהפסקיה ממנה: **שלשה דינרים.** בגמרא (ט) מפרש מאי א"ל הוה מינה ידיה: **גב' באומר איני זן.** דהיינו תחת מלאכה: **ואמרו רב יוציא.** ומתניתיך מוסיפין תנן ואינו מוציא לאלמור: **ולאו אימנוגי גיה צעי.** שמה יחזור בו ובתוך זמן שאנו ממלכין בו וממזירין עליו שיחזור בו מוסיפין על כתובתה: **אחס לי.** כולן שוות בנזירות מרד ואפילו שהיא נדה או חולה והיא מורדת: **ארוסה.** שאמרה לא אנשא: **ה"ג בשלמא למ"ד מתשמש שפיר אלא למ"ד משום מלאכה חולה צמ מלאכה היא.** בשלמא למ"ד מתשמש שפיר ואי משום נדה דלאו צמ תשמיש היא אינו דומה מי שיש לו פת בצלו כו' דללקמן אלא למאן דאמר כו':

שמע אבדויה שקל מנא ונפק לאפיה אמר ליה (ז' זונתך נזכרת איכא דאמרי אמר ליה יונתך נזכרת איטרוד לא מר איפסיק ולא מר איפסיק: **מתני' המורדת על בעלה פוחתין לה** מכתובתה (ט) שבעה דינרין בשבת ר' יהודה אומר שבעה טרפעיקין עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה ר' יוסי אומר לעולם הוא פוחת (א) והולך עד שאם תפול לה ירושה ממקום אחר גובה הימנה וכן המורד על אשתו (ב) מוסיפין על כתובתה שלשה דינרין בשבת ר' יהודה אומר שלשה טרפעיקין: **גב' מורדת ממאי רב הונא** אמר (ב) מתשמיש המטה ר' יוסי ברבי הגינא אמר ממלאכה תנן וכן המורד על אשתו בשלמא למ"ד מתשמיש לחיי אלא למאן דאמר ממלאכה מי משועבד לה אין באומר איני זן ואינו מפרנס (ג) והאמר רב האומר איני זן ואינו מפרנס יוציא ויתן כתובה ולאן לאמלוכי ביה בעי: **מיתבי (ג) אחת לי ארוסה ונשואה ואפי' נדה ואפילו חולה יואפי' שומרת יבם (ד) (בשלמא למאן דאמר ממלאכה שפיר אלא למאן דאמר מתשמיש נדה בת תשמיש היא אמר לך (ה) אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו איכא דאמרי) בשלמא למאן דאמר מתשמיש (ו) היינו דקתני חולה**

אמרה איני ניונת ואינו עושה לא מפקעת עצמה אלא מעשיית אמר שהוה עיקר מעשה ידיה אצל שאר מלאכות כגון טוחנת ואופה כו' עבדא הו"מ שפיר סבר כרז הונא וכן משמע ק"ת דקרי לעיל (דף ע"ג.) מעשה ידיה מדי דקייץ ובשאר מלאכות כגון טוחנת ואופה לא שייך קיאותא אצל אין נראה אלא כי אמרה איני ניונת ואינו עושה פטורה מכל ו' מלאכות וכי עבדא שאר מלאכות פוחתין לה מעשיית צמרת דתתן צמתימין (לקמן סד): ואם היתה מינקת פוחתין לה ממעשה ידיה ונראה דהוה הדין טוחנת ואופה והא דנקט מינקת משום דלויי צמרתה אותה על ידי שליש דאינה יכולה לעשות לו מלאכה אחרת כיון דאינה עמו צבית ומיהו יש לדחות דאיכא למימר דדוקא נקט מינקת ומשום דטורח ממעט חלב פוחתין לה ממעשה ידיה אצל מכל מקום נראה דכי אמרה איני ניונת ואינו עושה דפטורה מכל המלאכות שאם תעשה לו מלאכות אחרות אס כן לעולם לא תעשה לעצמה ובמאי תהא ניונת ואם תאמר מורדת ממלאכה אמאי פוחתין לה מכתובתה לינקוט (ז) פירא וליתיב דהא יכול לכופה למעשה ידיה לריש לקיש וי"ל כיון דאינה רוצה לעשות אלא ע"י כפייה חשיבא מורדת ופוחתין דאין אדם דר עס נחש צכפייה אחת: **באו"מ איני זן ואינו מפרנס.** מהאן מוכיח רבנו אליהו שחייב אדם להשכיר עצמו ללמד תיוקת או לעשות מלאכה אחרת כדי לזון את אשתו דאס לא כן מה ענין זה אצל מורד ממלאכה ומיהו צקונטרס פירש משום דזן ומפרנס הוא כנגד מלאכה של אשה ועוד הביא ראה מדכתבין בכתובה ואנא אפלה כו' ומיהו גס זה יש לדחות כמו שמפרש ר"ת דאפלה היינו עבודת הקרקע פירוש אחרש ואנכש ואעדוד את השדה ואציא מזונות לבית אצל להשכיר עצמו אינו חייב: **והאמר רב האומר איני זן ואינו מפרנס יוציא ויתן כתובה.** משמואל דפליג עליה דרב בסוף המדרי (לקמן דף ע"ו.) דקאמר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון לא מצי למפרך דלדידיה אחי שפיר דאע"פ שכופין אותו על כרחו לזונה מכל מקום מוסיפין כיון דאינו רוצה לזונה אלא על ידי כפייה דאין אדם דר עס נחש צכפייה אחת אצל לרב שכופין אותו לגרשה מיד מה שייך תוספתא ואם תאמר למאן דאמר מתשמש נמי תקשי דעל כרחך מורד מתשמש נמי כופין להוציא דלטו לעולם יוסיפו על כתובתה ותמעגן כל ימיה ויש לומר דהוה מצי למימר ולתעמיך:

סג.

אדעתא דגברא רבה מי נדרת. וא"ת והלא חסור לפתוח בזולת דלמרינן בנדרים צפ' ר' אליעזר (דף סד.) כילד אמר קונס שאיני נהנה לפלוני ונעשה סופר כו' וי"ל דהכא לא חשיב נולד כיון שהלך לצי רב דדריך הוא כהולך ללמוד שנעשה אדם גדול אי נמי כגון דתלה נדרו דדבר שפירש צעשה שגדר על דעת אס לא יעשה סופר דבעינן זה לא הוה נולד דתתן צברק רבי אליעזר (שם דף ט"ה.) קונס שאיני נושא את פלונית שאציה רע אמרו לו מת או עשה תשובה כו' ופריך בגמ' מת נולד הוה וה"ה עשה תשובה ומשני אמר רב הונא נעשה כמולה נדרו דדבר ורבי יוחנן דמשני התם צענין אחר לאו משום דפליג לחולה נדרו דדבר אלא לאו חשיב ליה כמולה נדרו דדבר: **בררתיה דר' עקיבא עבדא ליה לבן עזאי הכי.** וא"ת והא צפ' קמח דסוטה (דף טז:) פריך והא איכא זן עזאי דלא נקצי ולהוהא ליטנא דמשני נקצי ופירש אחי שפיר ויש לומר דאע"ג דקאמר הכא דעבדא הכי לזן עזאי מ"מ לא נעשה אלא באידין: **פוחתין לה ו' דינרין.** צירושלמי מפרש כנגד שבע מלאכות שהאשה עושה לצעלה וגצי המורד דמוסיפין שלשה דינרין מפרש כנגד שארה כסותה ועונתה והש"ס שלנו (ה) אין סובר כן דהא צעי בגמרא מה צין מורד למורדת ומפרש טעמא אחריתא: **רב הונא אמר מתשמיש.** אצל ממלאכה לא הוה מורדת דרב הונא לטעמיה דאמר לעיל (דף נח:) יכולה אשה שתאמר לצעלה איני ניונת ואינו עושה ר' יוסי צב תנינא סבר כר"ל וליכא למימר דקסבר כרז הונא דאמר שיכולה אשה שתאמר לצעלה כו' ומורדת ממלאכה היינו מיוגת הכוס והלעג המטה והרחלת פניו ידיו ורגליו דמסתבדא דחייבת אפילו אמרה איני ניונת ואינו עושה מידי דהוה אישצט צקמדרא דחייבת צען דאין נראה שתהא מורדת אלא מהמלאכות המפורשות צמתי' ועוד מדקאמר צקמוך חולה צמ מלאכה היא ואותן מלאכות אפילו חולה יכולה לעשות דאינה חולה כל כך כיון שיכולה לטבול תשמיש ואי הוה אמרינן כדי

עין משפט

צא א ב מיי פ"ד מה' אסות הלכה טו סגנ לאון פא טוש"ע אה"ע קומן עו טע"ף א: **צה** ג מיי שם הלכה יד טור ש"ע שם טע"ף ב: **צח** ד מיי סגנ שם ומיי פ"ב מה' יבוס ותלפ"ה הלכה י סגנ עשין נא טוש"ע שם וט' קסא טע"ף א:

תוספות ר"ד (המשך)

אם חזרה בה הרי טוב ואם לאו נתון לה גיטא ומפסדת כל כתובתה אלא מתני' מיירי כגון דלא תבעה גט אלא מכונת לעצמו מפני שכעוסה עליו. עד כמה פוחת וכו' פ"י כתובתה יקרא מר"מ ותוס' (קורא) כל נכסי נדוניה שפחתו וכלו או אבדו אבל אותן שהן בעין מיבעי לן לקמן אם הפסידה במורדה ואם לאו ודוקא כנגד כתובתה פוחת והולך אבל כנגד גימ' שלה לא שאינה מוסדת גימ' שלה במדרה כ"א מ"ש בשטר כתובתה ואחרי שכלתה כל כתובתה אם רוצה פוטרה בגט ואם לאו אינו פוטרה אלא מנגנה לעולם שאין האיש מוציא אלא לצרצו ואם תתרוצה להשלים עמו כבר הפסידה כל כתובתה והרויחה הבעל בימי מדרה אלא כותב לה כהאדס הונשא את הבעולה וכ"כ שהבעל מתרצה לתת לה גט בתוך ימי מדרה אינו מרובה לתת לה בכל שבת וב' דינרים בכל שבת והשאר נתון לה: ר"י אומר לעולם וכו' פ"י לא מיבעי גימ' שיש לה שהיא מוסדת אם שהתה במדרה אלא אפילו מה שנתירין ליפול לה תפסיד הליכך מונין לה בכל שבת ו' דינרים שאם תפול לה ירושה ממקום אחר יגבה מהן הבעל וכן המורד על אשתו ומנגנה מתשמיש ואינו פוטרה בגט שאם היה רוצה לפטרה בגט היה מגרשה ונתון לה כל כתובתה אלא שמנגנה מחמת שהוא כעוס עליה מוסיפיהם על כל כתובתה ג' דינרים בכל שבת והאשה מרוחת אותן שאפילו אם יתרוצה להשלים עמה אלו הדינרים לרויחה וניזונת מבעשה ידיה ואי לא ספקא שקלה מבעלה ואי קשה אמאי גבי נדר לא יתבונן ליה אלא שבת אחד ואם שהה יותר יוציא ותתן כתובה והכא משחינן ליה משום דהתם נדר וא"א בפיסו אבל הכא בלא נדר דלמא מפייס אבל ודאי אי אמרה אשה לא מצניא לשהיין

אלא

